

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Aluesuunnittelu

Hämeen liitto

hameenliitto@hame.fi

20.2.2026

Lausunto Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta

Hämeen liitto on pyytänyt Uudenmaan liitolta lausuntoa maakuntakaavan 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta. Lausunto pyydetään 20.2.2026 mennessä Lausuntopalvelun kautta.

Perustiedot kaavasta

Maakuntakaava laaditaan kaikki Kanta-Hämeen kunnat kattavana vaihemaakuntakaavana, joka täydentää voimassa olevaa Kanta-Hämeen maakuntakaavaa 2040. Vaihemaakuntakaavan vahvistuttua kaikki mitä ei erikseen tällä kaavalla kumota, jää Kanta-Hämeen kokonaismaakuntakaavasta 2040 voimaan. Vaihemaakuntakaavan tavoitevuosi on 2040 eli sama kuin voimassa olevan kokonaismaakuntakaavan.

Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 1. vaihemaakuntakaavan tavoitteena on tukea maakunnan muutosta kohti ekologisesti kestävää taloutta ja kasvua, joka ei perustu luonnonvarojen ylikulutukseen ja fossiilisiin polttoaineisiin. Tähän pyritään hyödyntämällä mahdollisimman hyvin olemassa olevia rakenteita, edistämällä elinympäristön laadun parantamista ja luonnon voimavarojen kestävää käyttöä. Kaavan maankäyttöratkaisulla tuetaan ja edistetään uusiutuviin energialähteisiin nojautuvaa energiantuotantoa, päästöjen vähentämistä sekä pyrkimystä vähähiiliseen talouteen. Liikenteen aluevarauksilla pyritään turvaamaan kestävä ja turvallinen palvelutaso arjen liikkumiselle sekä elinkeinoelämän kuljetusten sujuvuus taloudellisesti ja tehokkaasti.

Maakuntakaavoitus on osa maakunnan strategista suunnittelukokonaisuutta. Nyt laadittava vaihemaakuntakaava osaltaan toteuttaa "Kun toimeen tartutaan" 2026–2029- maakuntaohjelman tavoitteita sekä vahvistaa sitä tukevaa infrastruktuuria.

Vaihemaakuntakaavan keskeiseksi sisällöksi valikoituivat teemat, jotka on jaoteltu kolmeen eri aihealueeseen:

Puhdas siirtymä

- tuulivoima
- aurinkovoima
- vetytalouden mahdollisuudet
- pienydinvoiman mahdollisuudet
- energian siirtoverkosto
- biotermiinaliverkosto
- luonnon monimuotoisuuden edistäminen
- ekologisen verkoston kriittiset kohdat

Kestävä liikkuminen

- liikenneväylien estevaikutukset
- pyöräliikenteen tavoiteverkko
- kestävät matkaketjut
- liikenteen ja logistiikan solmupisteet

- raideliikenteen kehittäminen ja kapasiteetin lisääminen nykyisissä maastokäytävissä
- sujuva, turvallinen ja kestävä liikennejärjestelmä

Kulttuuriympäristö

- valtakunnallisesti merkittävät maisema-alueet
- maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö
- valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset alueet (VARK)

Lausunto

Uudenmaan liitto kiittää mahdollisuudesta lausua Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta. Uudenmaan liitto pitää kaavaluonnosta hyvin valmisteltuna sekä sen tavoitetta tukea maakunnan muutosta kohti ekologisesti kestävää taloutta ja kasvua tärkeänä ja valikoituja teemoja ajankohtaisina.

Uudenmaan liitto käynnisti uuden vaihemaakuntakaavan laadinnan keväällä 2024. Kaava täydentää lainvoimaista kaavakokonaisuutta vihreän ja puhtaan siirtymän teemoilla. Vuoteen 2050 tähtäävä kaava laaditaan koko maakunnan alueelle. Uusi kaava on nimeltään VISIO – Innovatiivinen vihreä siirtymä, ja se siivittää maakunnan kestävää kasvua Uusimaa-ohjelman mukaisesti. Tavoitteena on tukea kuntien kaavoitusta ja sujuvoittaa vihreän ja puhtaan siirtymän hankkeiden toteutusta Uudellamaalla. Uudenmaan liitto pitää tärkeänä, että ylimaakunnallisten teemojen osalta tehdään yhteistyötä kaavatöiden edetessä.

Liikenne

Lausuttavana oleva maakuntakaava on huomattavasti yksityiskohtaisempi kuin Uudenmaan lainvoimaiset Helsingin seudun vaihemaakuntakaava ja Länsi-Uudenmaan maakuntakaava, johon lausuttavana olevan kaava Uudellamaalla rajautuu.

Uudenmaan liitto katsoo, että Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnoksessa esitetty Uudenmaan rajalle sijoittuvat yhdystie Hausjärvi, Sälinkääntie (YT 1430), jalankulun ja pyöräilyn yhteystarpeet sekä kaavassa esitetty kestävä liikkuksenlaatukäytävä eivät ole ristiriidassa Uudenmaan voimassa olevan maakuntakaavan kanssa, vaikka samantasoisia yksityiskohtaisia merkintöjä ei ole Uudenmaan voimassa olevissa kaavoissa. Uudenmaan liitto kuitenkin toteaa, että niiden Uudenmaan kuntien kanssa, joihin nämä yhteydet kytkeytyvät on hyvä tehdä yhteistyötä jatkosuunnittelussa.

Historiallisiksi tielinjoiksi kaavassa osoitettavat tiet jatkuvat seudullisesti merkittävinä teinä Uudenmaan puolella voimassa olevissa maakuntakaavoissa ja niille kohdistuvan määräyksen mukaisesti väylän välittömään läheisyyteen ei saa tehdä toimenpiteitä, jotka heikentävät joukkoliikenteen tai kuljetusten palvelutasoa. Uudenmaan liitto katsoo, että näiden yhteyksien määräyksessä tulisi huomioida kulttuurihistoriallisten arvojen säilymisen lisäksi joukkoliikenteen ja kuljetusten palvelutaso.

Uudenmaan liitto pitää kannatettavana, että kaavassa esitetään raskaan liikenteen vaihtoehtoisten käyttövoimien jakelupaikat ja että suunnittelumääräyksen mukaan on otettava huomioon EU:n AFIR-jakeluinfra-asetuksen vähimmäisvaatimukset lataustehojen ja jakelupisteiden enimmäisvälimatkojen osalta TEN-T-verkolla. Kaavassa esitetyt sijainnit tukevat Uudenmaan raskaan liikenteen vaihtoehtoisten energialähteiden jakeluverkkoselvityksen mukaisia potentiaalisia jakelupisteiden sijainteja AFIR- vaatimusten täyttämiseksi.

Viherrakenne, ekologiset yhteydet ja kulttuuriympäristö

Uudenmaan liitto pitää ekologisten verkostojen jatkuvuuden vuoksi tärkeänä ylimaakunnallisten ekologisten yhteyksien keskeisimpien kohtien tuomista mukaan joko kaavakartalle tai oikeusvaikutteisena muutoin esiin kaavassa (suunnittelumääräykset, oikeusvaikutteiset liitekartat). Näitä keskeisiä kohtia ovat ensisijaisesti ne, joissa Uudenmaan puolella on maakuntarajalle asti merkitty joko MLY-alue (metsätalousvaltainen alue, joka on laaja, yhtenäinen ja ekologisen verkoston kannalta merkittävä) tai viheryhteystarve. VISIO-kaavan valmistelussa olemme osoittamassa kaavaluonnokseen uusia viheryhteyksiin liittyviä merkintöjä Uudenmaan ja Kanta-Hämeen rajalle. Uudenmaan liitolta voi kysyä valmistelun tuoreimmat tiedot.

Kanta-Hämeen vaihemaakuntakaavaluonnokseen on tuotu uutena Ekologisen verkoston ydinalueet -merkintä, jolla osoitetaan maakunnallisesti merkittäviä luonnon ydinalueita ja laajoja yhtenäisiä metsäalueita, jotka ovat osa maakunnan ekologista verkostoa. Nämä alueet osuvat osittain samoille alueille, joissa Uudenmaan puolella on maakuntarajalle asti merkitty MLY-alue, mutta eivät ole täysin yhteneväisiä. Uudenmaan ekologiset verkostot Zonation-analyysien perusteella (2018) löytyy tiedot Uudenmaan maakunnallisista verkostoista ja yhteyksistä raporttina sekä paikkatietona. Selvitysten tarkastelualue ulottuu yli maakuntarajojen, ja niitä kannattaa hyödyntää ylimaakunnallisissa tarkasteluissa. Lopuksi, Uudenmaan ekologisten verkostojen kannalta on tärkeää, että Isolan kohdalle osoitettu uusi viheryhteyksimerkintä toteutuu mahdollisimman hyvin.

Uudenmaan liitto pitää hyvänä, että kaavaluonnoksessa on täydennetty kulttuuriympäristöjä ja maisema-alueita koskevia merkintöjä, uusimpien inventointitietojen ja -päättösten pohjalta.

Energia

Uudenmaan liitto toteaa, että Kanta-Hämeen vaihemaakuntakaava-luonnoksen energiaratkaisut on yhteensovitettu kiitettävästi Uudenmaan maakuntakaavoituksen kanssa. Kaavaratkaisut tukevat varsin saumattomasti sekä Uudenmaan voimassa olevia kaavoja että parhaillaan laadittavana olevan maakuntakaavaluonnoksen ratkaisuja ja tavoitteita. Tämä on erityisen tärkeää ylimaakunnallisten energiansiirto- ja infrastruktuuriyhteyksien turvaamiseksi.

Uudenmaan liitto pitää aurinkovoiman käsittelytapaa onnistuneena. Ratkaisu, jossa aurinkovoimaa ohjataan joustavalla yleismääräyksellä erillisten aluevarausten sijaan, on tarkoituksenmukainen. Määräys ohjaa tuotantoa perustellusti olemassa olevan infrastruktuurin yhteyteen ja rakennettuun ympäristöön säästäten luontoarvoja.

Uudenmaan liitto kiinnittää huomiota pienydinvoiman (SMR) lähes olemattomaan rooliin kaavassa. Vaikka teknologian potentiaali on tunnistettu kaavaselostuksen taustateksteissä, itse kaavasta puuttuu aihetta koskeva ohjaus. Ottaen huomioon SMR-laitosten mahdollisen merkityksen tulevaisuuden huoltovarmuudelle ja kaukolämmöntuotannolle, olisi kaavaan ollut perusteltua sisällyttää aihetta koskeva yleismääräys tai suunnittelusuositus ennakoitavuuden luomiseksi.

Lisäksi Uudenmaan liitto kiinnittää huomiota bioenergian ja biovoiman verrattain vähäiseen rooliin kaavaratkaisussa. Vaikka kaavan tavoitteissa mainitaan biotermiinaaliverkosto, konkreettiset kaavalliset ohjauskeinot jäävät ohuiksi.

Tuija Telen

Maakuntajohtaja

Vartiainen Petra

